

Vaade Sooru järvele ja laululavale.

SOORU KÜLA

ARENGUKAVA

SOORUPÄRANE SOORU

2019-2025

Sooru piirkonna arengukava koostamist toetas
kohalik omaalgatuse programm

Valminud seisuga 31. jaanuar 2019 a.

Sisukord	
Eessõna	lk. 3
1. Sissejuhatus	lk. 4
2. Ülevaade küla hetkeolukorrast	lk. 6
2.1 Küla elanikkond/inimesed	lk. 6
2.2 Majandustegevus külas	lk. 7
2.3 Küla infrastruktuur	lk. 7
2.4 Küla paiknemine ja looduslik keskkond	lk.10
2.5 Ajalooline taust	lk.10
2.6 Külaelanike koostöö	lk.12
3. Küla tulevikupilt	lk.13
3.1 SWOT analüüs	lk.13
3.2 VISIOON 2025	lk.14
3.3 Eeldused arengueesmärkide realiseerimiseks	lk.14
4. Küla arenguvaldkonnad	lk.15
5. Küla arengueesmärgid ja ülesanded nende saavutamiseks	lk.16
6. Arengueesmärkide saavutamiseks vajalik tegevus- ja ajakava, vastutajad ja finantsallikad	lk.17
7. Arengukava teostuse seire ja hindamine	lk.19
8. Arengukava muutmine ja uuendamine	lk.19
Lisad	

EESSÕNA

Käesolev küla arengukava on algatatud Sooru küla mittetulundusühingu Sooru Arendus poolt. Antud dokument ei ole Sooru esimene arengukava. Varasemalt on loodud mitu Sooru arengukava ajavahemikul 2002-2015, millele on olulisi täiendusi lisatud aastatel 2006-2012.

Arengukava on vajalik Sooru külale selleks, et olla teadlik olemasolevast olukorrast ning reaalistest võimalustest ja vajadustest. Arengukava sisaldab ühelt poolt ülevaadet praegusest küla olukorrast, teisalt aga vaatab tulevikku, pannes paika pikemaajalised arengusuunad ja eelistused külaelanike jaoks. Arengukava on aluseks Sooru piirkonna edasistele tegevustele ja investeeringutele.

1. SISSEJUHATUS

Küla arengukava on vajalik küla elukeskkonna kujundamisel. Sooru küla on jõudnud arendustöös tasandile, kus ei piisa ainult üksikute väikeprojektide või ürituste kavandamisest ja teostamisest. Külaelanikud ja eestvedajad tahavad näha oma küla elujõulise ja jätkusuutlikuna. Võtmeküsimuseks küla arendamisel ja vajalike investeeringute saamisel on külaelanike koostöö ja kokkulepped, mille kajastajaks on küla arengukava.

Sooru küla peamisteks arengueesmärkideks on:

- Sooru on heakorrastatud ja korraliku infrastruktuuriga küla, mis oluliselt suurendab kohapealset elukvaliteeti ja muudab piirkonna atraktiivseks.
- Sooru külas on aktiivsed ja ühtehoidvad elanikud, kellel on kohapeal võimalused huvitegevuseks ja kes on huvitatud küla edasisest arengust.
- Sooru küla on elanikele ja külalistele meeldivaks kohaks, kus on välja arendatud oma loodusturismi ja kogukonna teenused.
- Sooru on küla, kus inimesed tahavad ja saavad õppida ning end täiendada uute teadmistega, kus pakutakse erinevaid võimalusi elukestvaks õppeks.
- Sooru küla on koht, mida teatakse ja tuntakse Eestis kui aktiivset ja suurepärase elukeskkonnaga paika.

Sooru küla asub Valga vallas Valga maakonnas. Naaberküladeks on Tõrva valla Piiri küla ning Jaanikese, Paju, Supa ja Tõlliste küla Valga vallast. Maakonna- ja vallakeskus, Eesti-Läti piirilinn Valga asub Soorust vaid 10 km kaugusel. Valla teenuskeskus asub Tsirguliinas 6 km kaugusel. Suuremad linnad väljaspool maakonda on Tartu 77 km ja Valmiera 50 km kaugusel. Piirkonnas on korralikud teed ja hea bussühendus nii valla keskuse kui ka lähimate linnadega. Koolis käivad lapsed nii Tsirguliinas kui ka Valga linnas ja toimib koolibussiring. Lasteaed, mis asub Sooru külas on Tsirguliina lasteaia rühm. Küla keskuseks ja vaba aja sisustamise kohaks on Sooru rahvamaja.

Soorus asub paisjärv ja küla läbib Väike-Emajõgi – need annavad loodusliku eelduse turismi ja puhkemajanduse arenguks.

01.01.2018 seisuga elab Sooru külas **254 elanikku** ja lähimates külades elab kokku umbes **150 inimest**. Elanike arv on külas viimastel aastatel veidi vähenenud, kuid võrreldes teiste maapiirkondadega suhteliselt stabiilne.

Enamik Sooru piirkonna elanikest käib tööl Valga linnas või kohaliku omavalitsuse asutustes. Külas on mõned ettevõtted ja mitmed inimesed töötavad füüsilisest isikust ettevõtjana. Tänapäeva külapilt näeb välja selline, et külarahvast enamus on koondunud keskasula ridaelamutesse ja kortermajadesse, vähem rahvast elab eramajades ning hajaasustusega taludes.

Arengukava koostati ajavahemikul mai 2018 – detsember 2018. Arengukava koostamise käigus on läbiviidud 4 koosolekut, millest enamus toimus rühmatöödena. Arengukava koostamisest võttis osa kokku 60 inimest. Täiendava küsitlusankeedi täitis 35 inimest. Küsitlusankeedi ja rühmatööde käigus kaardistati küla arengukava koostamise jaoks olulised teemad ning pakuti neile konkreetseid lahendusi.

1. Eeldused arengueesmärkide realiseerimiseks
2. Küla arenguvaldkonnad
3. Küla arengueesmärgid ja ülesanded nende saavutamiseks

Koostati tegevus- ja ajakava, mille alusel edaspidiseid investeeringuid kavandada ning teostada. Kõik kaasatud osapooled ja vastutajad sai fikseeritud. Kõik eelmainitud teemad leiavad kajastust järgnevates peatükkides. Arengukava tööversiooni vaatasid üle 6 piirkonna elanikku, kes tegid omapoolseid ettepanekuid muudatuste ja paranduste sisseviimiseks.

Arengukava koostamisel osales konsultandina Jelena Kalames.

Sooru küla arengukava on koostatud aastateks 2019-2025, kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest saadud toetuse abil. Arengukava seire toimub üks kord aastas ja kokkuvõtte sellest esitatakse ning uusi ettepanekud tehakse **Sooru külapäeval**.

2. ÜLEVAADE KÜLA HETKEOLUKORRAST

Inimkapital ja elanikkonna vähenemine on küla üheks probleemiks. Inimestel on huvi- ja ajapuudus, ei taheta eriti võtta vastutust kogu küla arengu eest. Paljudel elanikel on vähesed oskused eestvedamise, kaasamise ja organiseerimise alal. Samuti on külas vähe neid inimesi kelle ettevõtlusalased teadmised lubaksid kohapeal ettevõtluse osakaalu suurendada. Heaks eelduseks inimkapitali arenguks on noorte suurem osakaal küla elanikkonnast. Neid küsimusi arutati arengukava koostamise raames ja leiti erinevaid lahendusi, mis on leidnud kajastust järgnevatel peatükkides.

2.1. Küla elanikkond/inimesed

1. jaanuari 2018. seisuga elab Sooru külas **254 elanikku**.

Sooru on Valga valla suurim küla ja lähimate asumitega kokku elab inimesi **ligi 400** (täpsem ülevaade tabel. 2).

Elanike arv on külas alates 1998 aastast hakanud kahanema (vt.tabel 1), kuid see ei ole olnud massiline, pigem loomuliku protsessi tagajärg (töötamine mujal, iibe muutused, jt. objektiivsed põhjused). Sooru elanikest on 90% eestlased. Valga vallas tervikuna on see protsent oluliselt madalam.

Tabel 1. Elanike arv Sooru külas aastate lõikes

Aasta	Elanike arv
1979	224
1989	305
1993	312
1997	336
1999	322
2002	321
2003	315
2009	303
2015	270
2018	254

Valga vallas on noorte osatähtsus alla Eesti keskmise. Sooru külas on seevastu noorte osatähtsus suhteliselt suur 27,6% kogu elanike arvust (tabel 2). Küllaltki suur nooremate inimeste osatähtsus annab külale edasiseks püsimiseks võimalused. Rahvastiku püsimine sõltub aga eeskätt sellest, kas inimestel on võimalus ja tahtmine kodukohas midagi teha. Olulised on siinjuures eelkõige töö ja vabaaja veetmise võimalused.

Tabel 2. Sooru küla elanike vanuseline jaotus seisuga 2017 september

Vanuserühm	Kokku
0-7.a	8
7-26.a	58
26-63.a	133
Pensionärid	55
Elanikke kokku	254

2.2. Majandustegevus külas

Sooru majandustegevust ei saa hetkel eriti aktiivseks lugeda, kohapeal on vähe ettevõtjaid, kes pakuksid tööd oma küla elanikele. Peamised valdkonnad, millega piirkonna ettevõtjad tegelevad on seotud põllumajandusliku (ka mahepõllumajandus) tootmise ja toodete müügiga, transpordi- ja remonditeenuseid pakkuvad ettevõtted ning erinevaid väiketeenuseid pakkuvad FIE-d. Uue ettevõtteks on külasse investeeringu teostanud OÜ Järve Lihatoöstus. Lisaks on külas eraettevõtjana lihatooteid tootev ja turustav ettevõtte.

Paljud elanikud on palgatöötajad ja töötavad väljaspool küla. Lisaks ettevõtjatele on külas avaliku sektori töökohad lasteaias ja üks töökoht raamatukogus. Külas on olemas kauplus, mis ei rahulda külaelanike vajadusi ja enamiku sisseoste tehakse Valga linnas ja Lätis.

2.3. Küla infrastruktuur

Teed, elekter, valgustus

Sooru asub Valgast vaid 10 km kaugusel. Eesti pealinn Tallinn asub aga 242 km (ligikaudu kolme tunni autosõidu) kaugusel ning Tartu 77 km (ühe tunni autosõidu) kaugusel.

Külalt läheb mööda Valga-Tartu maantee (riigimaantee nr 3 ehk “Via Hanseatica”), mis on oluline transporditee. Soorut läbib ka Valga-Tartu ja Valga-Pärnu maanteid ühendav 5 km pikkune asfalteeritud teelõik. Sooru küla läbiva ja kõrvalolevate maanteede olukord on väga hea. 5 km kaugusel Tsirguliinas asub lähim raudteejaam (kutsutakse Sangaste raudteejaamaks). Valga ja Sooru teeristi (Tartu mnt.) vahele on rajatud kergliiklustee.

Käesoleval aastal rekonstrueeriti maanteeameti projekti alusel Sooru sild, kuid selle projekti käigus jäi välja ehitamata kergliiklustee lõik Sooru keskusest kuni Sooru teeristini Tartu maanteel. See investering võimaldaks oluliselt paremini ära kasutada olemasolevat taristut erinevate tegevuste läbiviimiseks ja ühendaks Valga linna Sooru keskusega.

Käesoleval hetkel on bussiühendus Sooru teeristist väga hea, erinevatesse sihtpunktidesse. Kaks korda päevas saab sõita Tallinna, neli korda Tartu. Erinevate liinidega on võimalik sõita Otepäele, Elva, Tõrva, Sangastesse, Antslasse. Sooru keskusest on regulaarne bussiühendus Valga linnaga mitu korda päevas.

Kooliajal on võimalik kasutada koolibussi eriliini, mis teenindab lisaks kooliõpilastele ka teisi soovijaid. Rongiliikluse kasutamiseks tuleb sõita Sangaste jaama, mis asub Tsirguliinas.

Elektriühenduse kvaliteet on hea ja lähiaastatel on teostatud mitmeid investeeringuid elektriühenduse parendamiseks ja rikete minimeerimiseks. Esineb aegajalt volukõikuvust, kuid üldjuhul on liinid heas seisus.

Tänavavalgustus on aastast aastasse ühe paremaks läinud ja suur osa külast on kaetud moodsa tänavavalgustusega. Samas on veel mitmeid piirkondi, mis vajaksid investeeringuid tänavavalgustuse täiendamiseks. See peaks olema uue arengukava üks tuleviku investeeringutest.

Side, internet

Postkontor asub 10 km kaugusel Valgas. Postkastid asuvad külapoe juures. Interneti ja telefoniside teenust pakub Elion. Mobiililevi on olemas kogu külas. Mobiilside teenust tagavad erinevad mobiilioperaatorid ja teenuse kvaliteet on hea. Alates 2007 aastast on enamus soovijaid saanud endale traadita internetiühenduse.

Vesi ja kanalisatsioon

Soorus on olemas ühisveevärk, mis on suhteliselt heas korras. Enamikel Sooru individuaalelamutel on ühiskanalisatsioonivõrk. Renoveeritud reoveepuhastussüsteem Sooru veepuhastusjaam valmis 2002.a. ning 2008 aastal valmis uus puurkaev.

Sooru vee- ja kanalisatsioonisüsteemi uuendamisel on kasutatud edukalt erinevate fondide rahastust. Vee kvaliteet on hea ja võimaldab tegutseda ka ettevõtetel, kes kasutavad ühisveevärgi vett. Osa Sooru küla piirkonnast ei ole kaetud ühiskanalisatsiooni süsteemiga ja see võiks olla tulevikku suunatud projekt.

Prügimajandus

Prügimajandust reguleerib vallavolikogu poolt kinnitatud jäätmehoolduseeskiri. Prügimajanduse eest vastutab iga majapidamine/ridamaja ise. Ühised jäätmete kogumisvahendid on külas olemas ja need paiknevad küla keskses ning järve piirkonnas. Valla poolt on võimaldatud sorteeritud prügimajanduse rakendamine, kuid hetkel ei ole külarahvas olnud selles valdkonnas väga teadlik. See on teema, mis vajaks erinevatel kohtumistel teadvustamist ja teavitustööd.

Sotsiaalne infrastruktuur

Külarahval on võimalus kokku saada rahvamajas, mida 2001. a. alates haldab MTÜ Sooru Arendus.

Rahvamaja uksed on aastaringselt avatud kõigile ning seal on head võimalused aktiivseks vabaaja veetmiseks. Esimesel korrusel asuvad saun, puhke- ja olmeruumid kööginurgaga, jõusaali ja sportmänguvahendid ning suur saal lavaga. Teisel korrusel on laste mängutuba. MTÜ Sooru Arendus on teinud Sooru Rahvamajas hulgaliselt renoveerimistöid – paigaldanud uued elektri-, kütte- ja signalisatsioonisüsteemid ning renoveerinud olmeruumid. Rekonstrueeritud on katus, vahetatud aknad ja renoveeritud fassaad. Mitmete projektitoetuste abil on Sooru Rahvamajast on ehitatud multifunktsionaalne vabaajakeskus, kus võimalused erinevateks ettevõtmisteks ja tegevusteks kõikidele vanuserühmadele.

Eelnevatel aastatel on Sooru rahvamajas periooditi tegutsenud peotantsu-, käsitöö- ja näitering, laulustuudio ning aeroobika. Lisaks viiakse Sooru piirkonnas läbi erinevaid kultuuri- ja spordiüritusi. Rahvamajas on suurepärased ja sobivad võimalused selleks, et käima lükata külaelanike soovil rohkem järjepidevalt tegutsevaid huviringe.

Rahvamajas asuv küla raamatukogu on avatud esmaspäevast reedeni. Elanikud saavad rahvamajas ja raamatukogus kasutada internetti ning lugeda lehti, ajakirju. Samuti on see koht, kust vallaga seotud teemadel erinevaid uudiseid ja sõnumeid saada.

Külas on ka väike maalasteaed, mis asub kauni ja eheda looduse keskel ning pakub lapsele turvalist mängu- ja arenemisvõimalust. See on traditsioonidele toetuv, uuendustele avatud, mängulist õppimist, loodust ja tervist väärtustav lasteaed. Lasteaed avati 1990 aasta 18. aprillil. Täna sel päeval töötab üks liitühis LEHEKE, kus lastega töötab kaks õpetajat ja õpetaja abi. Laste õpetamine ja arendamine toimub lasteaia õppekava alusel, lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu. Rõhk on tegevuste läbiviimisel mängulises õhkkonnas ja väliskeskkonnas ning valdkonniti lõimitult.

Sooru järve äärde on rajatud puhkeala, mille territooriumil asub kõlakoda, võrkpalliplats, laudad ja pingid. Küla ühendav külaplats koos külakiigega on uue arengukava koostamise käigus tekkinud uus mõte. See ühendaks külarahvast ja seal saaks läbi viia mitmeid ühisüritusi. Külal on olemas tervisespordi rada, mis vajab rekonstrueerimist. Kõik investeeringud, mis on aastate jooksul teostatud looduskeskkonda vajavad parendamiseks lisarahastust ja kaasajastamist. Väikese Emajõe kaldale on rajatud militaar-teemapark, mida haldab SA VIKP. Viimastel aastatel on seal läbi viidud palju erinevaid tegevusi. Uue ideena peaks ühendama olemasolevad matkarajad ühtseks tervikuks ja selle lahutamatuks osaks võiks olla olemasolev militaar-teemapark ja planeeritav seikluskeskus. See võimaldaks pakkuda erinevaid teenuseid loodusturismi valdkonnas ja kasutada ära paremini Sooru looduslikku potentsiaali. Erinevaid rajatisi ühendavad ja suunavad viidad, tähised ja infokaardid puuduvad. Alustatud on ka läbivõetud RMK-ga eesmärgiga et piirkonna võimalusi ning uusi investeeringuid kaasates loodusressursse paremini majandada.

2.4. Küla paiknemine ja looduslik keskkond

Sooru küla asub Lõuna-Eestis Valga maakonnas Valga vallas (kaart lisa 1). Sooru naaberkülad on Tõrva valla Piiri küla ning Jaanikese, Paju, Supa ja Tõlliste külad Valga vallast. Maakonnakeskus ja Eesti-Läti piirilinn Valga linn (ka vallakeskus) asub Soorust vaid 10 km kaugusel. Eesti pealinn Tallinn asub 242 km (ligikaudu kolme tunni autosõidu) kaugusel ning Tartu 77 km (ühe tunni autosõidu) kaugusel. Küllast läheb mööda Valga-Tartu maantee (riigimaantee nr 3 ehk “Via Hanseatica”), mis on oluline transporditee. Soorut läbib ka Valga-Tartu ja Valga-Pärnu maanteid ühendav 5 km pikkune asfalteeritud teelõik. 5 km kaugusel Tsirguliinas asub lähim raudteejaam (kutsutakse Sangaste raudteejaamaks).

Tegemist on peamiselt loodusmaastikuga. Sooru külje alt voolab mööda Väike-Emajõgi, mida kasutavad kahjuks vaid kalamehed. Peamiseks ajaviitmise kohaks suviti on Sooru paisjärve äärne maa-ala. Järv on populaarne vaba aja sisustamise ja ujumiskoht külaelanikele, kui ka lähimate piirkondade elanikele. Küla ümbritsevad metsad ja Sooru sissesõitu Valga-Tartu maantee poolt kaunistab hooldatud kaitsealune tammik. Soorus asub looduskaitse all olev park.

2.5. Ajalooline taust

1388. a. Sooru mõisa (saksa k *Soorhof*, *Soor*, vanades ürikutes *Sora*, *Sore*) esmamainimine. Mõis kuulus siis Lugazi (Luke) kihelkonda. Sooru mõis oli Valga ümbruse vanimaid mõisaid ja ühtlasi ka üks Eesti vanimatest mõisaist.

1388. a. läänistati Sooru mõis ordumeister Robin von Eltz'i poolt Tideric von Ringenstede'le.

1430. a. kuulus Sooru mõis Tile Perende'le.

1477. aastast kuni 17.saj keskpaigani Anrep'itele, kellest sai 1518. aastal mõisa alade laienemisega seoses (Koorküla ulatuses) tähtsamaid ja võimsamaid orduvasalle.

1640-ndate paiku sattus Sooru mõis riigi kätte (toona siis Rootsi riigivõim), kuninganna andis selle 1646. aastal Tartu bürgermeistrile Joachim Warnecken'ile tema truustuse eest. 1656. a. seega kümne aasta pärast anti mõis aga Heinrich von Albeyll'ile.

1740. a. kuulus Sooru mõis Reutern'itele.

1785. a. oli Sooru Roemer'ite käes pandis.

1808. a. sai Reutern'ite pärijaks olnud Auguste Sophie von Smitten selle tagasi.

Alates 1864. a-st olid viimased mõisnikud Wrangel'id.

1919. a. oli Sooru mõis rüütlimõis, omanik oli parun Moritz von Wrangel.

1920 - 1922 võõrandati Sooru mõis Eesti riigile.

1922. a. seati mõisa härrastemajas sisse kohalik algkool, juhatajaks sai Peeter Kerk.

1944. a. põletasid taganevad sakslased mõisa härrastemaja. Tänaeni on säilinud vaid üksikud hooned mõisakompleksist. Kõrvalhoonetest tähelepandevaimad on postidele toetuva ulualusega aidahoone ja hilisklassitsistliku fassaadiga tall-tõllakuur. Paisjärve kaldal Sooru ojal asus vesiveski vilja jahvatamiseks. Veski sisustus on hävinud, säilinud on veskisild koos tammiga. Mõisas oli kivilööv, kus põletati telliseid. Saeveski oli mõisa omand, töötas oma tarbeks.

Tsaariajal kuulus Sooru vald Valga maakonda. I Maailmasõda mõjutas Sooru valda nagu kogu Valga maakonda kõige enam läti sõjapõgenike vooluga, kellest mõned jäid ka Sooru valda.

1919. a. elas Sooru vallas 378 eestlast, 83 lätlast.

1919. a. kuulus Sooru Läti Evangeelse Luteriusu Luke koguduse alla.

1921. a. loodi Sooru Laulu- ja Mängu Selts. Seltsi volinikuks oli Herman Talvik.

1925. aastal ühendati tsaariaegse Sooru vallaga osa Paju vallast. Juba enne Paju ja Sooru valla ühendamist 1921. aastal olid Paju vallaga liidetud endise Valga valla osad. Sooru elanike hulgas oli sel perioodil enamik eestlasi, kuid ka lätlased moodustasid suure osa. Sooru vallas töötasid Sooru valla algkool ja Sooru valla Paju algkool. Suure lätlaste arvu tõttu pidi Sooru kool töötama kahe paralleelosakonna ja õppekeelega.

Sooru valla algkool viidi 1922. aastal endisest majast mõisa härrastemajja. 1923./24. õppeaastal muudeti see viie- ja järgmisel õppeaastal kuueklassiliseks. Õpetajaid oli enne härrastemajja kolimist ainult üks, siis kaks ning viieklassiliseks muutumise järel kolm. Esimese Eesti Vabariigi ajal küündis Sooru algkooli õpilaste arv 50 - 60 vahele ja oli pidevalt kasvamas.

1926. a. asutati vallale oma raamatukogu, juhatajaks sai Eduard Uiho.

1930-ndatel oli Sooru valla ühistegevuselu üsna aktiivne. Sooru algkoolimajas tegutses näitering, segakoor ja naiste võimlemisrühm.

Soorus tegutses Kaitseliidu üksikrühm, naiskodukaitse ja skaudid.

1939. a. liideti osa Sooru vallast Tõlliste vallaga ja osa Kaagjärve vallaga. Sooru valla talupidajad saatsid presidendile ja peaministrile palvekirja, et võetaks kaalumisele võimalus liita Sooru vald tervikuna, kas Tõlliste või Kaagjärvega. Palved jäid rahuldamata.

Sõjaeelses Soorus oli 50 keskmise suurusega elujõulist talumajapidamist, millele lisandus umbes 15 väiksemat, niinimetatud asundustalu. Tegutsesid Sooru põllumeeste kogu, Sooru Piimaühistu, Sooru Masinaühistu, Sooru tulekahju kordadel vastastikuse abiandmise selts, masinatarvitajate ühingud (Paju ms, Soru ms "Asunik", Sooru valla ms) ja Sooru Piimaühistu, kellel oli oma meierei Soonjal. Sooru Masinaühistul oli viljapeksugarnituur, mis masindas Sooru taludes vilja.

Vallal oli oma vaestemaja, kus elas 3 vaest ning vallalt abi saajaid oli kokku 20 inimest. Soonjas asus postiagentuur ja Soorus telefoni kõnepunkt.

II Maailmasõda ja nõukogude okupatsioon jätsid oma jälje ka Soorule. 1944. a. hävis endine vallamaja hoone Piiri-Sooru maantee ääres. Toimusid küüditamised ja vangistamised. Kolhoosistamise perioodil 30. jaanuaril 1949. a. asutati Tõlliste valla Sooru külas „Lembitu” kolhoos, esimeheks sai Karl Ilves.

Ümberkaudsete väikeste kolhooside ühinemise tulemusel loodi 1952. a. üks elujõuline kolhoos "Esimene Mai". Esimeheks sai Eduard Karpats. Erinevatel aegadel on kolhoosi juhtinud Viktor Vilks, Ants Orgel, Andres Audova ja Aado Sarv.

1957. aastal avati Andres Tederi eramajas taas kool, mis asus tööle neljaklassilisena ning eksisteeris üksteist aastat, mispeale likvideeriti õpilaste vähesuse tõttu.

Edaspidi kuni praeguseni käivad lapsed koolis Tsirguliina Keskkoolis. Kolhoosi ajal ehitati uued tootmishooned, elamud, kauplusehoone ja lasteaed.

1959. a. ehitati Sooru rahvamaja, juhatajaks sai Oskar Pehk.

2001. a. alates haldab Sooru rahvamaja MTÜ Sooru Arendus.

2.6. Külaelanike koostöö

Soorus tegutseb praegu kaks mittetulundusühingut.

Sooru Naisselts, mis loodi 1999. aasta detsembris ja mille tegevuseks oli algselt enamasti käsitöö. Sooru Naisselts kasutab Sooru Rahvamaja ruume oma tegevuste läbiviimiseks.

MTÜ Sooru Arendus asutati 2001. aastal aktiivsete soorulaste poolt. Mittetulundusühingu loomise mõtte tekkis seoses Tõlliste valla kultuurireformiga aastatel 2000-2001, mil vallavalitsus otsustas vähendada valla halduses olevaid kultuuriobjekte, neljast rahvamajast otsustati alles jätta üks Tõlliste valla keskne rahvamaja ning sulgeda otsustati ka Sooru rahvamaja. Ühingu asutajad kinnitasid üheskoos Tõlliste vallale, et saadakse hakkama Sooru rahvamaja haldamisega, juhul kui vald toetaks nn „karbikulude“ ja maja perenaise tasuga ning tegevusteks ja investeeringuteks hakatakse edaspidi projekte kirjutama. Alates 07.03.2001 Tõlliste vallaga sõlmitud lepingu alusel haldabki MTÜ Sooru Arendus Sooru rahvamaja.

Praegusel ajal tegutsevad mõlemad mittetulundusühingud Sooru rahvamajas. Koos viiakse läbi mitmesuguseid traditsioonilisi kultuuri- ja spordiüritusi. Naisseltsi algatusel on saanud teoks iga-aastased heakorrapäevad ning Sooru Arenduse eestvedamisel korraldatakse laste- ja noorte huvitegevusi. Palju kirjutatakse erinevaid projekte – Sooru Arenduse kui haldaja poolt kirjutatud projektid on olnud suuresti suunatud hoone parendamisele ning mõlemad seltsid on kirjutanud projekte erinevate vahendite soetamiseks. Tegevuste läbiviimiseks on samuti taotletud finantseeringuid projektipõhiselt.

Suurimaks probleemiks on külaelanike passiivsus ja vähene koostöö, mis on suuresti tingitud huvipuudusest, tänapäeva kiirest elutempost või valesst ajaplaneerimisest ning Sooru muutumisest nn magalatüüpi külaks.

Külal ei ole külavanemat, samuti puudub aktiivne koostöö ettevõtjate ja teiste küladega.

Täna uue omavalitsusüksuse raames pole Sooru Rahvamaja halduslepingut uuendatud ja tegutsetakse projektipõhiselt ning oluliseks probleemiks on see, et ei omata halduseks vajaminevaid ressursse. Sellest tingituna on eestvedajate motivatsioon vähenenud ja ebakindlus tuleviku osas suur.

3. SOORU PIIRKONNA TULEVIKUPILT

Sooru elanikkond on väljastpoolt avanevate võimaluste korral valmis neid igati kasutama. Rohkem tähelepanu tuleb pöörata olemasoleva ressurside (inimesed, hooned, maa) kasutamisele. Eriti tuleks tähelepanu pöörata noortele ja nende arendamisele, sest siiani tegutsenud aktiivsed inimesed hakkavad väsima ja noored on suhteliselt hakkajad. Noorte suur osakaal on võtmesõnaks, selleks et kasvatada uus ühteheidev põlvkond - kogukond. Linnalähedus kujutab endast suuresti ohtu külaarengule, sest paljud leiavad tööd linnas ja siia tullaakse vaid nn magama ning enamus teenuseid tarbitakse linnas. Lähimõeldud tegevustega suudame paljud oma nõrkused likvideerida, suurimaks probleemiks jääb siiski inimressursi leidmine ja rakendamine. Tähtsamad märksõnad on „inimressurs“ ja „keskkond“

3.1 SWOT- ANALÜÜS

<p>Tugevused(S) Ilus loodus (järv, jõgi, pargid, mets) Linnalähedus (strateegiliselt hea koht, teede sõlmpunkt) Palju noori, kellest paljud on ka aktiivsed Olemasolev rahvamaja Vähe töötuid Hea infrastruktuur (bussiliiklus, teed, elekter, vesi jms) Lasteaia olemasolu Suur elanike arv Projektide kirjutajad olemas Sportimisvõimalused (matkarada, suusarada) Vaba maa olemasolu</p>	<p>Nõrkused(W) Vabade elamispindade puudus Nn magala tüüpi külaks muutumine Vähene elanikkonna aktiivsus ja ühtekuuluvustunne Huvipuudus külas toimuva vastu Talvine teede hooldus Puudulik tänavavalgustus Vähene isetegevus ja sportimine Vähene ettevõtlus Kinnikasvanud järv Küla aktiiv väsib Puudub külavanem Vilets kaubandus</p>
<p>Võimalused(O) Järve puhastamine (valla projekt) Kergliiklustee ehitamine Ettevõtluse areng (tootmine, kinnisvara ja elamispinnad) Sooru on Valga linnale lähedal Puhkeala arendamine Vaba maa erastamine valla/erakapitali poolt Inimressursi juurdevool Kogukonna teenuste propageerimine riigi poolt</p>	<p>Ohud(T) Jätkuv majanduslangus „Suur“ vald - haldusreform (lasteaia, raamatukogu kadumine) Noored ei tule enam valda tagasi, vaid jäävad linna, kus omandasid hariduse Volikogu mittekeskendumine Soorule Riigi vähene poliitika külade arenguks</p>

3.2 VISIOON 2025

Küla tulevikupilt aastaks 2025. Sooru on väga SOORUPÄRANE koht elamiseks!

Visioon – Puhta looduskeskkonnaga ja aktiivsele loodusturismile suunatud mitmekülgseid teenuseid pakkuv ja aktiivse seltsieluga küla, kus ollakse avatud uutele tulijatele ning kaasatakse nende ideid küla arendamiseks.

Valga linn ja Sooru piirkond omavad väljaarendatud ühisosa Omanäoline Sooru – Soorupärane Sooru

- Sooru on heakorrastatud, kauni looduskeskkonnaga nooruslik ning tegusate inimestega küla.
- Soorus on välja arendatud loodusturismi ja kogukonna teenused.
- Sooru elanikkond on stabiilne ja kohapeal on kasvanud ettevõtluse osakaal.
- Sooru elanik väärtustab oma küla, ta on väga kokkuhoidev ning soorukale meeldib teha koostööd ja osaleda ühistegevustes.

3.3 EELDUSED ARENGUEESMÄRKIDE REALISEERUMISEKS

- Piirkonna sõnum volikokku - külavanema valimine, kes esindaks kogukonda.
- Vallapoolne jätkusuutlik rahastamine ja investeringute kaasfinantseerimise tagamine.
- Tegus MTÜ, mille tegevustesse inimesed on kaasatud ja nad panustavad oma võimetele kohaselt. Uute liikmete ja partnerite kaasamine.
- Pidev turundus – atraktiivne koduleht (piirkond tervikuna, rahvamaja, keskkond).
- Informatsiooni jagamise kanalite täiendamine ja aktuaalsuse tagamine.
- Tegevuskava kinnitamine ja inimeste kaasamine.
- Tulemusnäitajate kinnitamine ja järjepidev analüüs.
- Küla ruumikasutuse kokkulepped valla üldplaneeringu alusel.

4. KÜLA ARENGUVALDKONNAD

1. **Keskkond** – siia kuuluvad: heakord (üldine, objektid), vaatamisväärsused (looduslik ja inimtegevuse tulem), infrastruktuur (külaeluks vajalik infrastruktuur, teed, side, elekter). Kaunis loodus on Sooru küla suurim tugevus. Mida rohkem seda esile tõsta, kaitsta ja väärtustada, seda kaunimaks küla muutub. Esmavajalik küla arengus on kaasaegse infrastruktuuri rajamine, mis aitaks kaasa nii kohapealse elukvaliteedi tõusule, kui ka turismi, kui ühe potentsiaalseima majandusharu arengule. Samuti loob see eeldused uute püsielanike tulekuks Sooru.
2. **Kogukond – ühistegevus – meelelahutus**, talgud, traditsioonid, elukestev õpe (õppiv küla), küla sotsiaalsed suhted (arutelud ja mõttetalgud). Inimestevahelise koostöö soodustamine aitab kaasa külakogukonna tugevnemisele ja oma küla tunde tekkimisele. Kui inimesed, eriti noored, leiavad kodukohas meelepärast tegevust, väheneb väljaränne külast ja uued noored pered tahavad siia oma elupaiga rajada. Kohapealsete võimaluste parem kasutamine kogukonna huvides tõstab inimeste huvi panustada ja luua kogukonda lisaväärtust.
3. **Ettevõtlus – teenused**, kõige potentsiaalsemaks ettevõtlusharuks külas on kindlasti turism, mis põhineb siinsele kaunile loodusele ja külakogukonna traditsioonide väärtustamisele ning ka vähem tähtis pole tootmine, mis looks uusi töökohti elanikkonnale. Kohapeal on võimalus kogukonna baasil välja arendada kohalik külaturismi toodang. Samuti on olemas ressursid, selleks et välja arendada erinevaid kogukonna teenuseid. On vaja soodustada ettevõtlust, mis toetaks toodete turule toomist ja uute teenuste pakkumist nii kogukonnale, kui ka väljast tulijatele.

5. ARENGUEESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS

5.1. Sooru on heakorrastatud ja korraliku infrastruktuuriga küla, mis oluliselt suurendab kohapealset elukvaliteeti ja muudab piirkonna atraktiivseks ka turistile.

- Järve puhastamine, ümbruse korrastamine ja uute atraktsioonide paigaldamine
- Väikese-Emajõe keskkonna potentsiaali maksimaalne ärakasutamine
- Väljaehitatud vaatetorn ja looduslikud, märgistatud rajad liikumiseks
- Militaar-teemapargi arendamine seikluskeskuseks
- Jooksu, ratta- ja matkaraja parendamine
- Mänguväljaku rajamine ridaelamute õuealale (külaplatsi idee)
- Piirkonna omanäolised “kiiksuga” spordivõistlused

5.2. Sooru külas on aktiivsed ja ühtehoidvad elanikud, kellel on kohapeal võimalused huvitegevuseks ja kes on huvitatud küla edasisest arengust

- Rahvamaja suurem kasutamine ja tegevusvõimaluste laienemine
- Külavanema valimine ja seltsi liikmeskonna suurendamine
- Süsteemne kaasamine – kogemuskohvikud
- Käivitame oma “Sooru Sündmused” külarahva kaasamiseks
- Heakorra ja omaalgatuslikud talgud

5.3. Sooru küla on elanikele ja turistidele meeldivaks kohaks, kus on välja arendatud oma külaturismi toodang ning kogukonna teenused.

- Väljatöötatud kogukonnale ja Sooru külalistele vajalikud teenused
- Sooru keskuses toimuvad regulaarsed ettevõtjate laadad

5.4. Sooru on küla, kus inimesed tahavad ja saavad õppida ning end täiendada uute teadmistega

- Koolitused erinevatele sihtrühmadele
- Teemapõhiste õpitubade ellu kutsumine
- Küla arengut ja koostööd toetavate projektide teostamine

5.5. Sooru küla on koht, mida teatakse ja tuntakse Eestis kui aktiivset ja suurepärase elukeskkonnaga paika.

- Luua Soorust positiivne kuvand, et siia asuks elama rohkem inimesi väljastpoolt küla
- Informatsiooni jagamise kanalite täiendamine ja aktuaalsuse tagamine
- Pidevalt uuenev koduleht

6. ARENGUEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS VAJALIK TEGEVUS – JA AJAKAVA, VASTUTAJAD NING FINANTSALLIKAD

TEGEVUS	SUMMA	TEOSTAJA	EELDATAV FINANTSALLIKAS	AEG
1. Üldine külakeskkonna parendamine				
1.1. Järve ääre korrastamine				
Järve puhastamine ja ümbruse korrastamine (uuringu teostamine)		Vald + MTÜ + Sooru elanikud	Vald + projektid	2019 – 2025
Vana tammi ja silla rekonstrueerimine + uued piirded. Väljaehitatud jalakäijate promenaad sillast kuni ranna-alani.		Vald + MTÜ + Sooru elanikud	Vald + projektid	2019 – 2025
Ujumisalale liivaranna, paadisilla (purde) ja lõkkeplatsi (jaanitule platsi) rajamine, korrastamine		Vald + MTÜ + Sooru elanikud	Vald + projektid	2019 – 2025
Spordiväljakute uuendamine (rannavolle platsi, mänguväljaku rajamine), haldamine		Vald + MTÜ	Vald + projektid	2019 – 2025
Väljõusaali ehitamine järveäärse ranna alale ehk <i>street workout-i</i> harrastavatele sportlastele asjakohased atraktsioonid erinevatele lihasgruppidele.		Vald + MTÜ + Sooru elanikud	Vald + projektid	2019 – 2025
Rannaala ja teisele poole järve atraktsioonide rajamine, haldamine		Vald + MTÜ + eraettevõtted	Vald + projektid + erakapital	2019 – 2025
1.2. Väikese-Emajõe maksimaalne ärakasutamine				
Veeteie vabaks puhastamine		MTÜ, Sooru elanikud	Projektid, erakapital	2019 – 2025
Matkaradade ja lõkkeplatside rajamine jõe äärde (vaatetorn)		MTÜ, RMK, Sooru elanikud	Projektid, erakapital	2019 – 2025
1.3. Infrastruktuuri arendamine				
Militaarteemapargi arendamine seikluskeskuseks		Riik + Vald + MTÜ + eraettevõtted	Vald + projektid	2019 - 2025
Kergliiklustee koos valgustusega Tartu maanteelt kuni Sooru küalani		Vald , riik	Vald + projektid	2019 – 2025
Sooru küla tänavavalgustuse täiendamine		Vald	Vald + projektid	2019 – 2025
Ühiskanalisatsiooniga liitumise tagamine		Vald	Vald + projektid	2019 – 2025
Reklaam (teadete) tahvlid ja teeviitade süsteem. Sooru mõisa ja Sooru küla ajaloo kirjeldus infotahvil külakeskuses või järve ääres.		MTÜ	Projektid	2019 – 2025

1.4. Lasteaia tulevikuformaadi määratlemine				
Õue vahendite/atraktsioonide täiustamine		Lasteaed/vald	Vald + projektid	2019 – 2025
Seiklusraja ja õppeklassi planeerimine ja loomine (Laane) metsa		Lasteaed/vald	Vald + projektid	2019 – 2025

2. Vabaaja veetmise ja tegevusvõimaluste laiendamine				
2.1. Rahvamaja suurem kasutus ja tegevusvõimaluste laiendamine välialale				
Rahvamajas olevate pindade renoveerimine		Vald + MTÜ	Vald + projektid	2019 – 2025
Vabaaja kasutuse parem koordineerimine koostöös vallaga		Vald + MTÜ	Vald + elanikud + projektid	2019 – 2025
Käivitada uued ringid ja tegevused rahvamajas		MTÜ	Vald + projektid	2019 – 2025
Külaplatsi (külakiige) rajamine		MTÜ	Vald + projektid	2019 – 2025
2.2. Mänguväljaku rajamine majade vahele				
Maa taotlemine, planeerimine		Vald + MTÜ	Vald + projektid	2019 – 2020
Mänguväljaku projekti kirjutamine ja ehitamine		Vald + MTÜ	Vald + projektid	2020 – 2022
2.3. Matkaraja seadustamine ja kasutusele võtmine (vaatetorni ehitus)				
RMK-ga läbirääkimiste alustamine		MTÜ, partnerid	Esitada taotlus	2019 – 2020
2.4. Jooksu, ratta- ja matkaradade parendamine				
Raja laiendamine ja katmine ning valgustuse renoveerimine		Vald + MTÜ + eraettevõtted	Vald + projektid + erakapital	2019 – 2025
2.5 Vaba aja sisustamine				
Tähtpäevade tähistamine 4x aastas (perepäev, jaanipäev, külapäev, jõulud)		Vald + MTÜ + eraettevõtted	Vald + projektid + erakapital	2019 – 2025
Soorupärased (omanäolised – kiiksuga) spordivõistlused 2x aastas		Vald + MTÜ + eraettevõtted	Vald + projektid + erakapital	2019 – 2025
3. Kogukonnateenuste välja arendamine				
3.1. Pakkuda kogukonnale vajalikke teenuseid ja looduskeskkonna parem kasutamine				
Rahvamaja ruumide rentimine ja uute teenuste väljatöötamine		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2019 – 2020
Rahvamajas erinevate õpi- ja töötubade korraldamine		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2019 – 2025
Kogukonna vajadustest lähtuvate uute teenuste rakendamine		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2020 – 2022
Kogukonna ja looduskeskkonda kaasavate teenuste väljatöötamine (kanuumatkad)		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2019 – 2020

4. Kogukonna areng läbi koolituste				
4.1. Koolitusvajaduste väljaselgitamine ja pakkumine				
Kogemuskohvikute läbiviimine		MTÜ, Sooru elanikud	Vald + elanikud + projektid	2019 – 2025
Koolitused erinevatele sihtrühmadele		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2019 – 2025
Naisseltsi aktiveerimine		MTÜ, Sooru elanikud	Elanikud + projektid	2019
4. Positiivse kuvandi loomine				
5.1. Luua positiivne kuvand Soorust, et siia asuks elama rohkem inimesi väljapoolt küla				
Parendada loodus- ja elukeskkonda		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2019 – 2025
Töötada välja Sooru meediakava (koduleht)		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	MTÜ, Sooru elanikud, partnerid, eratevõtted	2019 – 2025
Luu meened ("Soorupärane Sooru") külarahva tunnustamiseks ja külalistele kinkimiseks.		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2009- 2010
Kutsuda ellu nn unikaalne Soorut iseloomustav tegevus/kaubamärk		MTÜ, Sooru elanikud, partnerid	Vald + elanikud + projektid	2009- 2012

7. ARENGUKAVA TEOSTUSE SEIRE JA HINDAMINE

Arengukava seire toimub pidevalt, kuid suurem hindamine aasta tegevuskavale toimub ükskord aastas külapäeval. Muudatustest elanikele ja vallale antakse teada kodulehe kaudu ja teiste infoallikate kaudu.

8. ARENGUKAVA MUUTMINE JA UUENDAMINE

Arengukava seire toimub korra aastas. Arengukava parandusettepanekud tehakse ühiselt koos külarahvaga ning muudatused dokumentides viib ellu MTÜ Sooru Arendus ja esitletakse külapäeva raames.